

DUYGUSAL İSTİSMAR VE İHMAL

84.

BÖLÜM

Uğur SARI¹

GİRİŞ

Çocuğa yönelik her türlü kötü muamele, küresel bir halk sağlığı sorunudur. Kötü muamele, çoğunlukla kasıtlı olarak fiziksel şekilde zarar vermeyi akla getirir de Amerikan Pediatri Akademisi (The American Academy of Pediatrics) çocuğa yönelik duygusal kötü muamelenin, çocuk istismarı ve ihmalinin en zorlu ve en yaygın şekli olabileceğini aktarmıştır (1). Benzer şekilde, Çocuk İstismarı Amerikan Profesyonel Derneği (American Professional Society on the Abuse of Children, APSAC), çocuğa yönelik psikolojik kötü muamelenin en yaygın kötü muamele şekli olduğunu, tek başına görülebildiği gibi diğer kötü muameleler ile birliktelik gösterdiğini ve bunlarla ilişkilendirildiğini bildirmektedir (2).

Duygusal istismar ve ihmal, diğer bir adıyla psikolojik/duygusal kötü muamele, çocukla fiziksel temas gerektirmeyen zararlı etkileşim kalıpları ile karakterize bakım veren-çocuk ilişkisi olarak tanımlanabilir (3). Kişiler arası sosyal etkileşim bağlamında ortaya çıkar ve çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bir saldırdır. Genellikle çocukların bağımlı oldukları, güvende hissetmeyi ve destek görmeyi umdukları kişiler (örn. ebeveynler, aile, okul personeli ve akranları, etkinlik/spor eğitmenleri) tarafından gerçekleştirilir (2). Çocuğun duygusal istismar ve ihmali, tanınması en zor kötü muamele türü olması ve ruh sağlığını yaşam boyunca olumsuz etkileyebilmesi gibi yönleriyle çocuk koruma alanının en temel sorunlarından biridir (1,4).

TANIM

Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization), çocuğa yönelik kötü muameleyi “sorumluluk, güven ya da güç ilişkisi içinde, çocuğun sağlığına, hayatta kalmasına, gelişmesine, onuruna, gerçek veya potansiyel olarak zarar veren, her türlü fiziksel ve/veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmal, ihmalkârlık, ticari ve diğer istismarlar” olarak tanımlamaktadır (5). Duygusal istismar ve ihmal, sıklıkla diğer kötü muamele türlerine eşlik etmektedir. Bu sebeple, kötü muamele türlerini birbirinden ayırmak her zaman mümkün olmamakta, ihmalin suistimâle dönüştüğü noktayı belirlemek zorlu olabilmektedir (6,7).

Duygusal ve psikolojik istismar terimleri yazında birbirlerinin yerine kullanılmakla birlikte, bu terimlerin iç içe ancak ayrı terimler olduğu da ifade edilmektedir. O’Hagan, istismarı duygusal olarak tanımlarken istismarın çocuğun duygusal hayatı ve duygusal gelişimi üzerindeki etkisine, psikolojik olarak tanımlarken ise zihinsel hayatı ve zihinsel gelişimi üzerindeki etkisine odaklanılması gerektiğini belirtmektedir (8). Öte yandan, bilişler ile duyguların birbirinden bağımsız olmaması, duygusal-psikolojik ayrımının yararlı olmadığını düşündürmektedir (3). Tanımlamalar konusunda fikir birliği henüz oluşmadığından, bu yazıda duygusal istismar teriminin kullanılması tercih edilmiştir.

Çocuğa yönelik duygusal (psikolojik) istismar, Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından DSM-5’te (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental

¹ Uzman Doktor, Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, drugursari@gmail.com
ORCID iD: 0000-0002-4054-063X

min hazırlayabilecek çocuğa ait olumsuz özelliklerin ve hastalıkların tedavisi gibi risk faktörlerine yönelik müdahalelerin tedavi başarısını artırması muhtemeldir (4,56). Tedavilerde, gelecekteki ihmal ve istismarı önlemeye, kötü muamelenin uzun vadeli psikolojik ve fiziksel sonuçlarını azaltmaya odaklanılarak izlem çalışmalarına ağırlık verilmiştir (4,62). İhmal ve istismar maruziyetine özgü bir ilaç tedavisi bulunmamaktadır. Ancak kanıta dayalı terapilerin semptomların iyileştirilmesinde etkisiz kaldığı durumlarda ve eşlik eden tanılardan kaynaklanan semptomların tedavisinde ilaçlar ek olarak kullanılabilir (62).

SONUÇ

Yüksek prevalansı ve yarattığı sosyal maliyetler ile yaygın, yıkıcı, onarılması güç, fiziksel ve psikiyatrik sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, duygusal istismar ve ihmale yönelik nüfus düzeyinde önleme ve müdahale stratejilerinin hızlandırılması gerekliliği açıktır. Tüm sağlık profesyonelleri, kuşaklar arası aktarıldığı bilinen istismar ve ihmal döngüsünü kırmada önemli birer sorumluluğa sahiptir.

KAYNAKÇA

- Hibbard R, Barlow J, MacMillan H. Psychological maltreatment. *Pediatrics*. 2012;130(2):372-8.
- The American Professional Society on the Abuse of Children (APSAC) Taskforce. Practice Guidelines, The Investigation and Determination of Suspected Psychological Maltreatment in Children and Adolescents [İnternet]. 2019 [alıntılama 2019 Ara 22]. URL: www.apsac.org/guidelines
- Glaser D. Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse Negl*. 2002;26(6-7):697-714.
- Dağlı ET, İnancı MA, editörler. Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri İçin Başvuru Kitabı: İhmal Ve İstismara Uğrayan Çocuğa Bütüncül Yaklaşım. Ankara: UNICEF; 2011.
- World Health Organization. Report of the consultation on child abuse prevention, 29-31 March 1999, WHO, Geneva. World Health Organization; 1999.
- Trickett PK, Mennen FE, Kim K, Sang J. Emotional abuse in a sample of multiply maltreated, urban young adolescents: Issues of definition and identification. *Child Abuse Negl*. 2009;33(1):27-35.
- Glaser D. How to deal with emotional abuse and neglect-Further development of a conceptual framework (FRAMEA). *Child Abuse Negl*. 2011;35(10):866-75.
- O'Hagan KP. Emotional and psychological abuse: Problems of definition. *Child Abuse Negl*. 1995;19(4):449-61.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı, çev. Köroğlu E. Ankara: Hekimler yayın birliği; 2014.
- Brassard MR, Donovan KL. Defining psychological maltreatment. In: Feerick MM, Knutson JE, Trickett PK, Flanzer SM, editörler. *Child abuse and neglect: definitions, classifications, and a framework for research*. Baltimore: Paul H. Brookes Pub. Co; 2006.
- Wekerle C, Leung E, Wall AM, ve ark. The contribution of childhood emotional abuse to teen dating violence among child protective services-involved youth. *Child Abuse Negl*. 2009;33(1):45-58.
- Trocmé N, Fallon B, MacLaurin B, ve ark. Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect-2003: Major Findings. Minister of Public Works and Government Services Canada; 2005.
- Sedlak AJ, Mettenburg J, Basena M, ve ark. Fourth National Incidence Study of Child Abuse and Neglect (NIS - 4): Report to Congress. Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families; 2010.
- U.S. Department of Health & Human Services, Administration for Children and Families, Administration on Children, Youth and Families, Children's Bureau. (2019). *Child Maltreatment 2017* [alıntı 2019 Ara 24]. URL: <https://www.acf.hhs.gov/cb/research-data-technology/statistics-research/child-maltreatment>
- Jutte S, Bentley H, Tallis D, ve ark. How Safe are our Children? The most comprehensive overview of child protection in the UK. London: National Society for the Prevention of Cruelty to Children; 2015.
- Stoltenborgh M, Bakermans-Kranenburg MJ, Alink LRA, van Ijzendoorn MH. The prevalence of child maltreatment across the globe: Review of a series of meta-analyses. *Child Abuse Rev*. 2015;24(1):37-50.
- Moody G, Cannings-John R, Hood K, Kemp A, Robling M. Establishing the international prevalence of self-reported child maltreatment: A systematic review by maltreatment type and gender. *BMC Public Health*. 2018;18(1):1164.
- Korkmazlar Ü, Engin P, Büyükyazıcı Z. Türkiye'de Çocuk istismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması. T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, UNICEF-Türkiye. 2010. URL: <http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/cocuk-istismari-raporu-tr.pdf>
- Nikolaïdis G, Petröulaki K, Zarokosta F, ve ark. Lifetime and past-year prevalence of children's exposure to violence in 9 Balkan countries: The BECAN study. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health*. 2018;12(1):1.
- Sofuoğlu Z, Oral R, Aydın F, ve ark. Türkiye'nin üç ilinde olumsuz çocukluk çağı deneyimleri epidemiyolojik çalışması. *Türk Pediatri Arşivi*. 2014;49(1):47-56.
- White OG, Hindley N, Jones DP. Risk factors for child maltreatment recurrence: An updated systematic review. *Med Sci Law*. 2015;55(4):259-77.
- Iwaniec D, Larkin E, Higgins S. Research Review: Risk and resilience in cases of emotional abuse. *Child Fam Soc Work*. 2006;11(1):73-82.
- McCoy ML, Keen SM. *Child abuse and neglect : Second edition*. New York, NY: Psychology Press, Taylor and Francis Group; 2013. 123-145 p.

24. Briere J, Godbout N, Runtz M. Research on assessment and intervention. The psychological maltreatment review (PMR): Initial reliability and association with insecure attachment in adults. *J Aggress Maltreatment Trauma*. 2012;21(3):300–20.
25. Teicher MH, Samson JA, Anderson CM, Ohashi K. The effects of childhood maltreatment on brain structure, function and connectivity. *Nat Rev Neurosci*. 2016;17(10):652–66.
26. Heim CM, Mayberg HS, Mletzko T, Nemeroff CB, Pruessner JC. Decreased cortical representation of genital somatosensory field after childhood sexual abuse. In: *American Journal of Psychiatry*. American Psychiatric Association; 2013. 616–23 p.
27. Van Harmelen AL, Van Tol MJ, Van Der Wee NJA, ve ark. Reduced medial prefrontal cortex volume in adults reporting childhood emotional maltreatment. *Biol Psychiatry*. 2010;68(9):832–8.
28. Van Harmelen AL, van Tol MJ, Dienesescu LR, ve ark. Enhanced amygdala reactivity to emotional faces in adults reporting childhood emotional maltreatment. *Soc Cogn and Affective Neurosci*. 2013;8(4):362–9.
29. Gibb BE, Schofield CA, Coles ME. Reported history of childhood abuse and young adults' information-processing biases for facial displays of emotion. *Child Maltreatment*. 2009;14(2):148–56.
30. Maheu FS, Dozier M, Guyer AE, ve ark. A preliminary study of medial temporal lobe function in youths with a history of caregiver deprivation and emotional neglect. *Cognitive, Affective & Behavioral Neuroscience*. 2010;10(1):34–49.
31. Dannlowski U, Stuhrmann A, Beutelmann V, ve ark. Limbic scars: Long-term consequences of childhood maltreatment revealed by functional and structural magnetic resonance imaging. *Biol Psychiatry*. 2012;71(4):286–93.
32. Frodl T, Reinhold E, Koutsouleris N, ve ark. Childhood stress, serotonin transporter Gene and Brain structures in major depression. *Neuropsychopharmacology*. 2010;35(6):1383–90.
33. Samplin E, Ikuta T, Malhotra AK, Szeszko PR, DeRosier P. Sex differences in resilience to childhood maltreatment: Effects of trauma history on hippocampal volume, general cognition and subclinical psychosis in healthy adults. *J Psychiatr Res*. 2013;47(9):1174–9.
34. Hanson JL, Hariri AR, Williamson DE. Blunted ventral striatum development in adolescence reflects emotional neglect and predicts depressive symptoms. *Biol Psychiatry*. 2015;78(9):598–605.
35. Lauder JM. Hormonal and humoral influences on brain development. *Psychoneuroendocrinology*. 1983;8(2):121–55.
36. Schiffer F, Teicher MH, Papanicolaou AC. Evoked potential evidence for right brain activity during the recall of traumatic memories. *J Neuropsychiatry Clin Neurosci*. 1995;7(2):169–75.
37. Teicher MH, Dumont NL, Ito Y, Vaituzis C, Giedd JN, Andersen SL. Childhood neglect is associated with reduced corpus callosum area. *Biol Psychiatry*. 2004;56(2):80–5.
38. Doom JR, Cicchetti D, Rogosch FA. Longitudinal patterns of cortisol regulation differ in maltreated and non-maltreated children. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 2014;53(11):1206–15.
39. Egeland B. Taking stock: Childhood emotional maltreatment and developmental psychopathology. *Child Abuse Negl*. 2009;33(1):22–6.
40. Naughton AM, Maguire SA, Mann MK, ve ark. Emotional, behavioral, and developmental features indicative of neglect or emotional abuse in preschool children: a systematic review. *JAMA Pediatr*. 2013;167(8):769–75.
41. Maguire SA, Williams B, Naughton AM, ve ark. A systematic review of the emotional, behavioural and cognitive features exhibited by school-aged children experiencing neglect or emotional abuse. *Child Care Health Dev*. 2015;41(5):641–53.
42. Naughton AM, Cowley LE, Tempest V, Maguire SA, Mann MK, Kemp AM. Ask Me! self-reported features of adolescents experiencing neglect or emotional maltreatment: a rapid systematic review. *Child Care Health Dev*. 2017;43(3):348–60.
43. Zeanah CH, Humphreys KL. *Child Abuse and Neglect*. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 2018;57(9):637–44.
44. Ibrahim J, Cosgrave N, Woolgar M. Childhood maltreatment and its link to borderline personality disorder features in children: A systematic review approach. *Clin Child Psychol Psychiatry*. 2018;23(1):57–76.
45. Mills P, Newman EF, Cossar J, Murray G. Emotional maltreatment and disordered eating in adolescents: Testing the mediating role of emotion regulation. *Child Abuse Negl*. 2015;39:156–66.
46. Penner F, Gambin M, Sharp C. Childhood maltreatment and identity diffusion among inpatient adolescents: The role of reflective function. *J Adolescenc*. 2019;76:65–74.
47. Emirtekin E, Balta S, Sural İ, Kircaburun K, Griffiths MD, Billieux J. The role of childhood emotional maltreatment and body image dissatisfaction in problematic smartphone use among adolescents. *Psychiatry Res*. 2019;271:634–9.
48. Johnson JG, Cohen P, Smailes EM, Skodol AE, Brown J, Oldham JM. Childhood Verbal Abuse and Risk for Personality Disorders During Adolescence and Early Adulthood. *Compr Psychiatry*. 2001;42(1):16–23.
49. Hughes K, Bellis MA, Hardcastle KA, ve ark. The effect of multiple adverse childhood experiences on health: a systematic review and meta-analysis. *Lancet Public Health*. 2017;2(8):356–66.
50. Taillieu TL, Brownridge DA, Sareen J, Afifi TO. Childhood emotional maltreatment and mental disorders: Results from a nationally representative adult sample from the United States. *Child Abuse Negl*. 2016;59:1–12.
51. National Institute for Health and Care Excellence. Child abuse and neglect, NICE guideline [NG76]. NICE; 2017 [güncelleme Kas 2018; alıntılama Ara 2019]. URL: <https://www.nice.org.uk/guidance/ng76>
52. Robinson DL. *Pediatric Forensic Evidence: A Guide for Doctors, Lawyers and Other Professionals*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg; 2017.
53. Wotherspoon E, Gough P. Assessing emotional neglect in infants. CECW Information Sheet #59E. Toronto: University of Toronto, Faculty of Social Work; 2008.
54. National Institute for Health and Care Excellence. Child maltreatment: when to suspect maltreatment in under

- 18s, Clinical guideline [CG89]. NICE; 2009 [güncelleme Tem 2019; alıntılama Ara 2019]; URL: <https://www.nice.org.uk/guidance/cg89>
55. Jackson AM, Kissoon N, Greene C. Aspects of Abuse: Recognizing and Responding to Child Maltreatment. *Curr Probl Pediatr Adolesc Health Care*. 2015;45(3):58–70.
56. Babakhanlou R, Beattie T. Child abuse. *InnovAiT: Education and Inspiration General Practice*. 2019;12(4):180–7.
57. Wolfe DA, McIsaac C. Distinguishing between poor/dysfunctional parenting and child emotional maltreatment. *Child Abuse Negl*. 2011;35(10):802–13.
58. Dubowitz H, Giardino A, Gustavson E. Child neglect: guidance for pediatricians. *Pediatr Rev*. 2000;21(4):111–6.
59. Fortson BL, Kleven J, Merrick MT, Gilbert LK, Alexander SP. Preventing Child Abuse and Neglect : A Technical Package For Policy, Norm, And Programmatic Activities. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention; 2016. URL: <https://stacks.cdc.gov/view/cdc/38864>
60. World Health Organization, International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect . Preventing Child Maltreatment: a guide to taking action and generating evidence. Geneva: WHO; 2006. URL: www.who.int/violence_injury_prevention
61. MacMillan HL, Wathen CN, Barlow J, Fergusson DM, Leventhal JM, Taussig HN. Interventions to prevent child maltreatment and associated impairment. *The Lancet*. 2009;373(9659):250–66.
62. Cummings M, Berkowitz SJ. Evaluation and treatment of childhood physical abuse and neglect: A review. *Curr Psychiatry Rep*. 2014;16(1):429
63. Çocuk Koruma Kanunu, No: 5395. T.C. Resmi Gazete. 14/07/2005: Sayı:25876.
64. Urquiza AJ, Winn C. Treatment for abused and neglected children--infancy to age 18. Washington, D.C.: United States Dept. of Health and Human Services; 2004.
65. Chaffin M, Friedrich B. Evidence-based treatments in child abuse and neglect. *Child Youth Serv Rev*. 2004;26(11):1097–113.
66. Macdonald G, Livingstone N, Hanratty J, ve ark. The effectiveness, acceptability and cost-effectiveness of psychosocial interventions for maltreated children and adolescents: an evidence synthesis. *Health Technol Assess*. 2016;20(69).